

Правові засади

державної реєстрації благодійних організацій

О. М. Семьоркіна

директор Департаменту легалізації об'єднань громадян, державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформангентств Міністерства юстиції України

Потреба надати допомогу тим, хто її потребує – природна риса людини будь-якого покоління, національності, країни проживання. Це свідчення гуманності, духовності конкретної людини та суспільства загалом.

Ті, хто прагне надавати допомогу постійно, можуть формалізувати свою діяльність через створення благодійних організацій, меценатство або спонсорство.

Засади благодійництва, правове регулювання відносин у суспільстві, спрямованих на розвиток благодійної діяльності, визначені Законом України «Про благодійництво та благодійні організації» (далі – Закон).

Благодійництво – добровільна безкорислива пожертва фізичних та юридичних осіб у поданні набувачам матеріальної, фінансової, організаційної та іншої благодійної допомоги; специфічними формами благодійництва є меценатство і спонсорство.

Благодійна діяльність – добровільна безкорислива діяльність благодійних організацій, що не передбачає одержання прибутків від цієї діяльності.

Благодійна організація – недержавна організація, головною метою діяльності якої є здійснення благодійної діяльності в інтересах суспільства або окремих категорій осіб згідно з цим Законом.

Конкретні напрями благодійництва та благодійної діяльності визначаються статутами (положеннями) благодійних організацій.

З метою здійснення благодійної діяльності благодійні організації мають право:

- самостійно вирішувати питання про подання благодійної допомоги її набувачам, використовувати цільові пожертвування, що подаються благодійниками на реалізацію благодійної програми згідно з умовами цього пожертвування;
- утворювати відповідно до законодавства України свої відділення, філії, представництва;
- об'єднуватися у спілки, асоціації та інші об'єднання, що створюються на добровільній основі і сприяють виконанню статутних завдань;
- обмінюватися інформацією та спеціалістами з відповідними організаціями зарубіжних країн;
- організовувати збір благодійних пожертвувань та внесків від фізичних і юридичних осіб, іноземних держав та міжнародних організацій;
- постійно визначати форми, об'єкти, суб'єкти і обсяги благодійної допомоги;
- відкривати рахунки (у національній та іноземній валютах) в установах банків;
- засновувати засоби масової інформації, підприємства і організації, займатися видавничою діяльністю;
- бути членом інших благодійних організацій; мати власну символіку, яка підлягає державній реєстрації у порядку, визначеному Законом України «Про об'єднання громадян» для реєстрації символіки об'єднань громадян;
- популяризувати своє ім'я (назву), символіку;
- мати інші права згідно з законодавством України.

Засновниками (засновником) благодійної організації можуть бути громадяни України, іноземні громадяни, осо-

би без громадянства, які досягли 18 років, а також юридичні особи незалежно від форм власності.

Обмеження на здійснення благодійної діяльності Закон встановлює тільки для органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також державних і комунальних підприємств, установ, організацій України, що фінансуються з бюджету: вони не можуть бути засновниками (засновником) благодійної організації.

Президент України, депутати, посадові і службові особи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також члени їх сімей можуть займатися благодійництвом і благодійною діяльністю тільки в межах отриманих і задекларованих доходів.

Засновник благодійної організації приймає рішення про заснування благодійної організації, затверджує статут (положення), формує орган управління організації, заслуховує звіти наглядової ради щодо контролю за цільовим використанням коштів і майна благодійної організації, вирішує інші питання, віднесені цим Законом та статутом (положенням) благодійної організації до його компетенції.

Якщо засновниками благодійної організації є дві чи більше особи, то питання, передбачені у частині третій цієї статті, вирішуються на загальних зборах (з'їзді, конференції) засновників благодійної організації.

Благодійні організації утворюються і діють за територіальним принципом і поділяються за своїм статусом на місцеві, всеукраїнські та міжнародні.

Залежно від території діяльності благодійні організації створюються і діють з місцевим, всеукраїнським або міжнародним статусом. Територія діяльності благодійної організації визначається відповідно до її статуту (положення). До місцевих належать благодійні організації, діяльність

яких поширюється на територію відповідного регіону або адміністративно-територіальної одиниці. До всеукраїнських благодійних організацій належать благодійні організації, діяльність яких поширюється на територію всієї України та які мають свої відділення (філії, представництва) в більшості областей України. Міжнародними є благодійні організації, діяльність яких поширюється на територію України і хоча б однієї іншої держави.

Зареєстровані всеукраїнські та міжнародні благодійні організації мають право створювати відділення, філії, а також представництва в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Положенням про порядок державної реєстрації благодійних організацій, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 р. № 382 (далі – Положення), визначений порядок державної реєстрації всеукраїнських, місцевих та міжнародних благодійних організацій, а також відділень, філій, представництв всеукраїнських та міжнародних благодійних організацій відповідно до Закону.

Відповідно до Положення, державну реєстрацію здійснюють Державна реєстраційна служба та її територіальні органи, а саме:

- всеукраїнських та міжнародних благодійних організацій – Державна реєстраційна служба;
- місцевих благодійних організацій, а також відділень, філій, представництв всеукраїнських та міжнародних благодійних організацій – органи Державної реєстраційної служби на місцях.

У разі коли діяльність місцевої благодійної організації поширюється на територію двох і більше адміністративно-територіальних одиниць, її реєстрація проводиться відповідним реєструючим органом за місцем розташування виконавчого органу благодійної організації.

Для державної реєстрації благодійної організації до відповідного реєструючого органу подається заява засновників (засновника) чи їх уповноважених представників, підписи яких засвідчуються у нотаріальному порядку (зразок заяви додано до Положення), у місячний термін з дня прийняття рішення про заснування благодійної організації установчими зборами (з'їздом, конференцією).

До заяви додаються:

а) протокол установчих зборів (з'їзду, конференції) із зазначенням рішення про заснування благодійної організації та затвердження статуту (положення), рішення про вибори виконавчих, розпорядчих та контролюючих органів;

б) статут (положення) благодійної організації у двох примірниках;

в) відомості про засновників (засновника) благодійної організації:

для фізичних осіб – прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, місце проживання і місце роботи, посада;

для юридичних осіб – назва, юридична адреса, копія статуту (положення) та копія документа про реєстрацію, засвідчені в установленому законом порядку, рішення керівного органу або протокол загальних зборів колективу, яким підтверджується згода на заснування благодійної організації (щодо засновників – юридичних осіб – з доданням підтвердних документів щодо структури власності засновників, які дають змогу встановити власників істотної участі цих юридичних осіб).

Окремо слід зазначити, що з серпня 2010 р. засновники благодійної організації – юридичні особи, крім інших документів для реєстрації благодійної організації, передбачених Законом (ст. 8) та Положенням, повинні подавати до реєструючого органу підтвердні документи щодо структури власності засновників, які дають змогу встановити власників істотної участі цих юридичних осіб.

Відповідно до визначень, наданих Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» від 18.05.2010 р. № 2258-VI, істотна участь – це пряме або опосередковане володіння часткою у розмірі 10 і більше відсотків статутного капіталу (фонду), 10 і більше відсотків акцій або прав голосу в юридичній особі, прямий або опосередкований вплив на неї.

Інформацію про істотну участь особи буде внесено до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (далі – ЄДР) відповідно до змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», які внесені Законом.

До внесення відповідної інформації до ЄДР інформацію про істотну участь слід отримувати з установчих документів, а саме статуту або засновницького договору (положення) юридичної особи. Статут або засновницький договір (положення) повинен містити відомості про склад засновників та учасників, розмір статутного (складеного) капіталу; відомості для акціонерних товариств – номінальна вартість акцій, що випускається, кількість акцій, що купуються засновниками; для товариств з обмеженою відповідальністю та повних товариств – розмір часток кожного з учасників, розмір та склад вкладів учасників, для товариств з додатковою відповідальністю – розмір часток статутного капіталу; для командитних товариств – розмір часток кожного з учасників (Цивільний кодекс, Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців», Закон України «Про господарські товариства»).

Таким чином, інформація щодо структури власності засновників – юридичних осіб повинна бути підтверджена уста-

новчими документами юридичної особи. У разі, якщо засновниками юридичної особи є інші юридичні особи, то структуру власності таких засновників необхідно підтверджувати їх установчими документами. Отже, у випадку, коли засновником юридичної особи є інша юридична особа, у якої, в свою чергу, засновник – інша юридична особа, необхідно подавати статuti або засновницькі договори (положення) всіх учасників цього ланцюга для встановлення конкретної фізичної особи – засновника юридичної особи та частки статутного фонду у відповідній юридичній особі.

Перелік осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності, затверджений наказом Держфінмоніторингу від 25.10.2006 р. № 209. Відомості щодо переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності, розміщені на офіційному веб-сайті Держфінмоніторингу www.sdfm.gov.ua, рубрика «Протидія тероризму».

У випадку наявності засновників/власників істотної участі юридичної особи – засновника або особи, яка здійснює прямий або опосередкований вплив на юридичну особу – засновника та/або одержує значну частину прибутку від її діяльності, що внесена до переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності, орган реєстрації благодійних організацій зобов'язаний на підставі ст. 9 Закону України «Про благодійництво та благодійні організації» відмовити у державній реєстрації.

Повертаючись до питання про відомості щодо засновників (засновника) благодійної організації, зазначаємо, що іноземна юридична особа подає документ, що свідчить про її реєстрацію в країні місцезнаходження. Цей документ повинен бути засвідчений відповідно до законодавства країни, яка його видала, перекладений українською мовою та лега-

лізований в установленому законодавством України порядку;

г) відомості про органи управління благодійної організації та членів виконавчого органу (прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, місце проживання і місце роботи, посада), а також підтвердження юридичної адреси (гарантійний лист власника приміщення, договір оренди тощо). У разі надання під юридичну адресу займаної квартири подаються довідка про склад сім'ї та заяви повнолітніх членів сім'ї про свою згоду;

г) відомості про наявність відділень (філій, представництв) благодійної організації (форма відомостей додана до Положення), підтверджені протоколами загальних зборів членів її відділень (філій) або їх представників, довіреність та інші документи;

д) документ про сплату коштів за державну реєстрацію благодійної організації.

Міжнародна благодійна організація подає також документи, які підтверджують поширення її діяльності на територію хоча б однієї держави (заява, відомості про координаторів, наказ, протоколи, документи про легалізацію тощо), засвідчені в установленому порядку.

Для реєстрації відділення всеукраїнської, міжнародної благодійної організації до відповідного реєструючого органу, зазначеного у п. 2 цього Положення, подається заява.

До заяви додаються:

а) статут (положення) відділення у двох примірниках;

б) протокол установчих зборів (з'їзду, конференції), на яких прийнято статут (положення) благодійної організації та обрано органи управління;

в) відомості про засновників (засновника) відділення;

г) копії статуту (положення) та свідоцтва про державну реєстрацію всеукраїн-

ської, міжнародної благодійної організації, засвідчені в нотаріальному порядку;

г) підтвердження органом управління всеукраїнської, міжнародної благодійної організації факту про створення цього відділення і затвердження його статуту (положення);

д) документ, що засвідчує сплату коштів за державну реєстрацію відділення;

е) підтвердження юридичної адреси (гарантійний лист власника приміщення, договір оренди тощо). У разі надання під юридичну адресу займаної квартири подаються довідка про склад сім'ї та заяви повнолітніх членів сім'ї про свою згоду.

З моменту державної реєстрації відділенню надається статус юридичної особи.

Для реєстрації філії, представництва всеукраїнської, міжнародної благодійної організації подаються:

а) заява керівника всеукраїнської, міжнародної благодійної організації;

б) копії статуту (положення) та свідоцтва про державну реєстрацію благодійної організації, засвідчені у нотаріальному порядку;

в) рішення органу управління благодійної організації про створення філії, представництва;

г) копія довіреності на здійснення представницьких функцій, оформлена в установленому законодавством порядку (із зазначенням терміну її дії, прізвища та імені представника, місця проживання, повноважень);

г) документ, що засвідчує сплату коштів за державну реєстрацію філії, представництва.

Філії та представництва, створені всеукраїнською, міжнародною благодійною організацією, підлягають державній реєстрації без надання їм статусу юридичної особи.

Заява про державну реєстрацію благодійної організації, а також відділень, філій, представництв всеукраїнських, між-

народних благодійних організацій розглядається реєструючим органом у двомісячний термін з дня подання всіх необхідних документів.

Орган, який здійснює державну реєстрацію, може проводити перевірку відомостей, що містяться в поданих документах.

За результатами розгляду заяви приймається рішення про державну реєстрацію або відмову в державній реєстрації.

За державну реєстрацію благодійної організації вноситься плата, розмір якої встановлено постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 р. № 383 «Про розміри і порядок справляння плати за державну реєстрацію благодійних організацій».

Установлені такі розміри плати за державну реєстрацію благодійних організацій:

- всеукраїнських – 1 неоподатковуваний мінімум доходів громадян – 17 грн;
- міжнародних – 1,5 неоподаткованого мінімуму доходів громадян – 25.50 грн;
- місцевих благодійних організацій, а також відділень, філій, представництв всеукраїнських, міжнародних благодійних організацій – 0,5 неоподаткованого мінімуму доходів громадян – 8.50 грн.

Про результати розгляду реєструючий орган у 10-денний термін з дня прийняття рішення повідомляє заявника.

Порушення встановленого Законом України «Про благодійництво та благодійні організації» та іншими нормативно-правовими актами порядку заснування благодійної організації або наявність раніше зареєстрованої благодійної організації під такою ж назвою є підставою для відмови у державній реєстрації.

Не може вважатися підставою для відмови в державній реєстрації благодійної організації надання їй юридичної адреси громадянином за місцем його проживання.

Рішення про відмову у державній реєстрації благодійної організації може бути оскаржено у судовому порядку відповідно до законодавства України.

Ще однією підставою для відмови у державній реєстрації благодійної організації, крім передбачених частиною першою ст. 9 Закону, є наявність засновників/власників істотної участі юридичної особи – засновника або особи, яка здійснює прямий або опосередкований вплив на юридичну особу – засновника та/або одержує значну частину прибутку від її діяльності, що внесена до переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності.

Реєстрація декількох благодійних організацій під однією і тією ж назвою не допускається.

У випадку, коли з заявою про державну реєстрацію звертаються благодійні організації, що мають одну і ту ж назву, перевага надається благодійній організації, яка першою подала заяву про реєстрацію.

Після державної реєстрації благодійної організації, відділення всеукраїнської, міжнародної благодійної організації засновникам (засновнику) видається свідоцтво про державну реєстрацію за встановленим зразком. Про реєстрацію філій, представництв всеукраїнських, міжнародних благодійних організацій засновник повідомляється в письмовій формі.

Благодійні організації, їх відділення набувають статусу юридичної особи лише з моменту їх державної реєстрації у порядку, встановленому Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців».

З метою узгодження дій державних органів по реєстрації юридичних осіб та виданні їм свідоцтв, уникнення подвійної реєстрації юридичних осіб впроваджено «єдине вікно»: Державна реєстраційна служба та її територіальні органи здій-

снюють реєстрацію благодійних організацій, відділення благодійних організацій та видають свідоцтво про державну реєстрацію, оформлене державним реєстратором у відповідному виконавчому комітеті міської ради міста обласного значення або у районній, районній у містах Києві та Севастополі державній адміністрації за місцезнаходженням юридичної особи.

Державна реєстраційна служба (територіальний орган) одержує дані про благодійні організації, їх відділення – юридичні особи з реєстраційних карток, заповнення яких покладено на засновника (засновників) або уповноважених ним осіб (далі – заявник). Відповідальним за достовірність даних є засновник чи керівник юридичної особи.

Форми реєстраційних карток:

- про зареєстровані юридичні особи (легалізовані профспілки) (реєстраційна картка на проведення державної реєстрації юридичної особи, утвореної шляхом заснування нової юридичної особи, – форма № 1);

- про проведення державної реєстрації юридичної особи, утвореної шляхом реорганізації діючої (діючих) юридичної особи (юридичних осіб) (реєстраційна картка на проведення державної реєстрації юридичної особи, утвореної шляхом реорганізації діючої (діючих) юридичної особи (юридичних осіб), – форма № 2);

- про внесення змін до статутних (установчих) документів юридичної особи (реєстраційна картка на проведення державної реєстрації змін до установчих документів юридичної особи – форма № 3);

- про внесення змін до відомостей про юридичну особу, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (у межах відомостей, що юридичними особами подаються Державній реєстрацій-

ній службі (територіальному органу) (реєстраційна картка на внесення змін до відомостей про юридичну особу, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (далі – ЄДР), – форма № 4);

- про створення відокремленого підрозділу юридичної особи (реєстраційна картка на створення відокремленого підрозділу юридичної особи – форма № 5);

- про підтвердження відомостей про юридичну особу (реєстраційна картка про підтвердження відомостей про юридичну особу – форма № 6);

- про припинення юридичної особи у зв'язку з ліквідацією (реєстраційна картка про проведення державної реєстрації припинення юридичної особи у зв'язку з ліквідацією – форма № 7);

- про припинення юридичної особи в результаті злиття, приєднання, поділу, перетворення (реорганізації) (реєстраційна картка про проведення державної реєстрації припинення юридичної особи в результаті злиття, приєднання, поділу, перетворення (реорганізації) – форма № 8).

Благодійні організації, їх відділення, що є юридичними особами, які зареєстровані до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» від 16 березня 2006 р. № 3575-IV, подають безпосередньо державному реєстратору копію довідки про включення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (далі – ЄДРПОУ) (у разі її наявності) та заповнену реєстраційну картку форми № 6, а також пред'являють свідоцтво про реєстрацію або документ, який підтверджує їх реєстрацію Мін'юстом (територіальним органом).

Про зміни у статутних документах або структури власності юридичних

осіб – засновників благодійна організація повідомляє у 10-денний термін до реєструючого органу з доданням відповідних підтвердних документів.

У разі зміни найменування та/або місцезнаходження юридичної особи заявник додатково подає свідоцтво про державну реєстрацію юридичної особи.

Державна реєстраційна служба (територіальний орган) протягом наступного робочого дня з дня одержання заповнених реєстраційних карток передає відповідну реєстраційну картку або дані, що зазначені в реєстраційній картці (у разі зміни найменування та/або місцезнаходження юридичної особи також свідоцтво), в одному примірнику на адресу державного реєстратора відповідного виконавчого комітету міської ради міста обласного значення, районної, районної у містах Києві та Севастополі державної адміністрації.

Державний реєстратор зобов'язаний у день надходження реєстраційної картки внести до ЄДР запис про проведення відповідної реєстраційної дії щодо юридичної особи в порядку, встановленому

Законом, оформити свідоцтво відповідно до вимог Закону та надіслати (передати) це свідоцтво відповідно до Мін'юсту (територіального органу).

Державний реєстратор може надіслати свідоцтво поштою (рекомендованим листом) або передати кур'єром. Разом зі свідоцтвом надсилається заповнена остання сторінка реєстраційної картки. Після видачі свідоцтва заявнику Державна реєстраційна служба (територіальний орган) направляє державному реєстратору копію останньої сторінки відповідної реєстраційної картки з відміткою про видачу свідоцтва.

Свідоцтво може бути видано державним реєстратором безпосередньо заявникові на його письмову вимогу з одночасним повідомленням Державній реєстраційній службі (територіальному органу).

Інформацію про зареєстровані благодійні організації можна знайти в Єдиному реєстрі громадських формувань через пошукову систему на сайті Міністерства юстиції України (<http://rgf.informjust.ua/Pages/Default.aspx>).